

To nye forskerskoler på Humaniora

Nye æstetiske forskere uddannes i Århus. Etnografi deler ny forskerskole med København

14 nye forskerskoler og 51 mio. kr. skal forbedre ph.d.ernes studie- og arbejdsbetingelser. To af forskerskolerne slår rod her ved fakultetet; HUMavisen har talt med professorerne Morten Kyndrup og Ton Otto der står i spidsen for de to nye forskerskoler inden for hhv. æstetik og etnografi.

De to nye forskerskoler hedder *Akademiet for Æstetikfaglig Forskeruddannelse ved Aarhus Universitet* og *Den Danske Forskerskole i Antropologi og Etnografi*. Bevillingerne på henholdsvis 3,3 og 5 millioner kr. skal bruges over en periode på respektive tre og fem år. Professor Morten Kyndrup (Center for Tværæstetiske Studier) står i spidsen for den æstetiske forskerskole der skal fungere som et samarbejde mellem de æstetiske fag på den gamle kaserne i Langelandsgade. Hans stedfortræder er professor Svend Erik Larsen fra Litteraturhistorie.

Sidstnævnte forskerskole er blevet til som et samarbejde mellem Antropologi i København og Etnografi og Socialantropologi i Århus. Lederposten går på skift mellem de to institutter der er ligeligt repræsenteret i den fælles styringsgruppe. Første leder bliver Susan Reynolds Whyte, professor i København, og efter planen overtager Ton Otto, professor i Århus, denne position efter tre år.

Tværæstetisk samarbejde

Et tæt samarbejde mellem de Æstetiske Fag i Århus har allerede været en realitet i mange år. Under titlen *Moderne æstetisk teori* har et fælles forskningsprogram kørt i årene 1993-98 med en række aktiviteter. Centralt har stået *Æstetisk Seminar* der i december 2000 afholdt arrangement nr. 100 siden 1994 og som desuden har mundet ud i en række publiceringer, *Æstetikstudier 1-7*.

– Alle disse aktiviteter danner selvfølgelig en vigtig baggrund for at vi har fået bevilget pengene, og arbejdet med den nye forskerskole vil da også ligge i klar forlængelse af de mange års samarbejde, siger Morten Kyndrup. Han lover at fx det æstetiske seminar

– Der skal skabes et tættere miljø med bedre samfærdsregler for den daglige forskning. Vi skal kort sagt lave en bedre forskeruddannelse med flere og bedre kursustilbud, og som noget nyt vil vi nu få mulighed for fx at afholde vejlederkurser der skal kvalificere vejledere til forskningsprojekter, siger professor Morten Kyndrup der har fået 3,3 mio. kr. til sin nye æstetikfaglige forskerskole.

vil fortsætte i det kommende år.

En bedre forskeruddannelse

– Men som noget nyt vil vi nu få mulighed for fx at afholde vejlederkurser der skal kvalificere vejledere til forskningsprojekter. Der skal skabes et tættere miljø med bedre samfærdsregler for den daglige forskning. Vi skal kort sagt lave en bedre forskeruddannelse med flere og bedre kursustilbud.

– Det kan være en ensom proces at arbejde på et ph.d.-projekt. Ved at skabe nogle bedre rammer kan vi forsøge at gøre noget ved det problem, samtidig med at vi højner kvaliteten af det vi laver, siger professoren der gerne vil væk fra den fuldstændige individualisering af ph.d.en.

Etnografi i samarbejde med København

Også professoren på Etnografi, Ton Otto, glæder sig over de nye muligheder for at skabe bedre rammer for de forskerstuderende – både i Århus og København.

– Et samarbejde med Antropologi i København har allerede eksisteret i flere år, men nu bliver det tættere i og med at vi får mulighed for sammen at

arrangere større kurser hvor vi fx kan invitere gæstprofessorer, siger Ton Otto og understreger vigtigheden af det store møde hvert andet år med københavnernes hvor et fælles tema danner rammen.

– Den nye forskerskole giver et større udbud og udbytte af kurser og et bredere fagligt miljø hvilket er meget vigtigt for ph.d.erne der bl.a. også får mulighed for dækning af transportudgifter mellem Århus og København. Med i planlægningen er desuden et netværksamarbejde med Nationalmuseet og Moesgård Museum.

Styrkelse af faglig disciplin

De tre hovedområder som forskerskolens arbejde skal rettes mod er etnografisk metode, nye forskningsfelter og problematisering af kulturbegrebet.

– Det er vigtigt med en styrkelse af den faglige disciplin, siger Ton Otto.

– Antropologisk forskning er godt i gang med forskellige former for tværfaglige samarbejde og derfor har vi

nu i samråd med København valgt at lægge vægt på det mere snævert faglige: tværfaglighed skal bygge på stærk faglighed.

Også vejledningskurser er under planlægning på Den Danske Forskerskole i Antropologi og Etnografi. Således skal alle vejledere fra København og Århus mødes allerede til efteråret.

Projekterne skal køre videre

Men hvad sker der, når de nu bevilgede penge er brugt? Ja, så skal de igangsatte projekter naturligvis helst køre videre.

–De penge, som nu er blevet bevilget, kan betragtes som en igangsættelsesstøtte, der dækker de første tre år. Herefter er det selvfølgelig vigtigt at projektet kan køre videre, men her må vi så lokalt træde ind og sørge for finansieringen, siger Morten Kyndrup.

Ton Otto udtrykker enighed omkring vigtigheden af denne videre finansiering på fakultetsplan af de århusianske ph.d.-studerendes uddannelse i forskerskolens regi. Antropologerne vil i øvrigt bruge bevillingen over en 5-årig periode.

–mino

–Den nye forskerskole giver et større udbud og udbytte af kurser og et bredere fagligt miljø hvilket er meget vigtigt for ph.d.erne der bl.a. også får mulighed for dækning af transportudgifter mellem Århus og København, siger professor Ton Otto om den århusiansk-københavnske forskerskole i antropologi og etnografi

14 nye forskerskoler på landsplan

Forskeruddannelsen skal styrkes og fornyes, lyder det nu fra Undervisningsministeriet. Efter indstilling fra Forskeruddannelsesrådet har undervisningsminister Margrethe Vestager besluttet at bevilge 51,6 millioner kroner over 3-5 år til 14 forskerskoleinitiativer. I alt modtog Forskeruddannelsesrådet tre gange så mange ansøgninger, og det samlede ansøgte beløb var på ca. 248 millioner kroner.

Fokus på humaniora og samfundsvidenskab

Forskerskolerne sættes i gang inden for meget forskellige forskningsområder, dog har der været særligt fokus på de humanistiske og samfundsvidenskabelige fag

hvor forskerskoletanken er slået fint igennem. De fleste af forskerskolerne er kendetegnet ved at der er tale om samarbejder på tværs af fag og universiteter og gerne med inddragelse af institutioner uden for universiteterne.

Hvad kan pengene bruges til

Udover at der i løbet af det næste år vil blive igangsat 54 nye stipendier inden for forskerskolernes rammer, er der bevilget penge til en række aktiviteter, der skal øge forskeruddannelsens kvalitet. Det drejer sig bl.a. om kurser, gæsteprofessorer, gæstestipendiat og udenlandske studerende, som får mulighed for at gennemføre en ph.d.-uddannelse i Danmark.

Det overordnede mål med forskerskolerne er, ifølge Margrethe Vestager, at forbedre arbejds- og studiemiljøet for

de kommende forskere, fx ved at skabe tættere forbindelse mellem de eksisterende forskermiljøer og de forskerstuderende.

Ny ansøgningsrunde

Næste ansøgningsfrist for forskerskoler er 17. september 2001, og der forventes en række ansøgninger fra fakultetets faglige miljøer.

Internationalt ph.d.-seminar på Litteraturhistorie

Netværk til 26 europæiske ph.d.-studerende

26 ph.d.er fra litteraturinstitutter over det meste af Europa mødtes før sommerferien til et intenst seminar i Århus hvor de alle skulle fremlægge deres ph.d.-projekter. Hermed har de allerede tidligt i karriereforløbet fået mulighed for at etablere kontakter i den internationale forskerverden.

Under titlen "Narrative, Literature, Media" afholdtes den 18.-22. juni internationalt ph.d.-seminar med deltagelse af folk fra bl.a. Holland, England, Portugal, Italien og Polen. Institut for Litteraturhistorie stod som vært for arrangementet, men ikke som enearrangør. Seminaret var nemlig led i et samarbejde med The Netherlands Graduate School for Literary Studies og University College London. Samarbejdet udmønter sig bl.a. årlige seminarer hvoraf dette var det fjerde i rækken. Næste år finder seminaret sted i London.

Projekter ført sammen

I løbet af fem tæt programlagte dage fremlagde de 26 ph.d.-studerende deres individuelle projekter for hinanden. Det siger næsten sig selv at der var stor mangfoldighed.

– Deltagernes projekter har handlet om alt fra oldtidens tekster til moderne hypermedier, siger professor i litteraturhistorie Svend Erik Larsen, der sammen med ph.d.-stipendiat Mads Rosendahl Thomsen har trukket den største del af læsset i forbindelse med afholdelsen af seminaret.

– Forskelligheden i projekterne til trods har kurset dog alligevel hængt sammen, fortsætter professoren, idet vi har forsøgt at lægge fælles fokus på 'de fortællende genrers rolle på tværs af medier og på basis af litterære erfaringer og udtryksformer'.

Internationalisering af ph.d.en

Det overordnede sigte med samarbejdet er at de ph.d.-studerende får mulighed for at prøve at indgå i forskningsfællesskaber på tværs af landegrænser. Fællesskaber der naturligvis gerne skulle leve videre efter seminaret.

– Det er meget vigtigt at vi får en internationalisering af ph.d.en, siger Svend Erik Larsen.

– At de studerende får nogle nyttige kontakter i udlandet, som de kan bruge videre i deres forløb. Desuden får de kommende forskere øvelse i at deltage i

De 26 ph.d.-studerende lytter her til professor Hans Bertens (Utrecht) der holdt oplæg om *The Case of Crime Fiction*.

internationale konferencer. Alle deltagere har fx skullet levere et 20 minutters paper med udgangspunkt i deres projekt. Det er en vigtig fokuseringsøvelse, en lektion i den svære kunst at korte sig ned!

Frugtbar dialog

I forlængelse af fremlæggelsen af papers har deltagerne diskuteret og kritiseret hinandens projekter – og det har været frugtbart.

– I have just finished my first senior year, and I got a lot of feedback from others as to in which directions I should proceed, siger Justyna Deszcz fra Wroclaw, Polen.

Hun beskriver endvidere såvel de fem plenumforelæsninger som de mange fremlæggelser af papers fra ph.d.'erne som 'eye-openers' der vil få stor betydning for det videre arbejde med hendes projekt om Salman Rushdie.

Det sociale er vigtigt

Socialt set har kurset været en succes. Til trods for et meget tæt program var der kræfter til at dinere forskellige steder i Århus hver aften til stor glæde for de gæstende ph.d.er. Endvidere var der midt i ugen indlagt et pusterum i form af en ekskursion til Asger Jorn-museet i Silkeborg.

– Også i forbindelse med et internationalt samarbejde er det vigtigt at være opmærksom på det sociale, det menneskelige aspekt, siger Svend Erik Larsen

– *Brugen af FirstClass har simpelthen været en megasucces for seminaret, og det må absolut videreføres i fremtiden. Det har løftet det faglige niveau betydeligt, siger professor Svend Erik Larsen.*

og understreger betydningen af den uformelle kontakt mellem ph.d.er og undervisere. Det kan således også ses som led i kampen mod et gammelt spøgelse: den ensomme og isolerede ph.d.-tilværelse.

Penge fra Forskningsstyrelsen

At det i finansiel henseende overhovedet har været muligt at afholde et seminar af denne karakter skyldes primært Forskningsstyrelsen, som har

Fat dig i korthed. Det var et af kravene til de ph.d.-studerende på seminaret, der højst måtte bruge tyve minutter på at fortælle om deres eget ph.d.-projekt.

udvist stor smidighed og velvilje.

–Forskningsstyrelsen har sørget for finansieringen på en måde så vi har kunnet udvælge udenlandske studerende efter deres kvalifikationer, ikke efter deres pengepung. Vi har altså kunnet invitere de egnede, også selvom de ikke selv kunne betale. Desuden har vi kunnet beholde de udenlandske forelæsere i flere dage, og det spiller naturligvis også en stor rolle.

Bogudgivelse

Udover etableringen af de vigtige kontakter mellem litterære hoveder fra det meste af Europa, som deltagerne nu selv må holde ved lige over e-mail, munder seminaret forhåbentlig ud i en bogudgivelse redigeret af to århusianske deltagere.

Professor Svend Erik Larsen støtter dette projekt, bl.a. ved at være konsulent for udgivelsen samt ved at hjælpe til med at søge finansiering. Udgangspunktet for bogen er de papers som leveredes af de danske deltagere i løbet af de fem dage det yderst vellykkede seminar varede.

Intranettet skulle kun bruges til forberedelsesfasen, selvom hjemmesiden dog er åben lidt endnu:
www.litteraturhistorie.au.dk/phd.

–mino

FirstClass en international "megasucces"

Dialogen deltagerne imellem påbegyndtes allerede før mødet i Århus takket være Det Humanistiske Fakultets nye intranet-system, FirstClass. Herigennem blev deltagerne sat i forbindelse med hinanden og fik til opgave at udlægge abstracts samt gruppevis at planlægge hvordan de enkelte dages program skulle se ud. Fra alle sider betragtes denne forberedelsesfase med FirstClass som en succes.

–I must say we were all quite impressed with the intranet and the many possibilities for communication which it offered, siger Stef Craps, Leuven, Belgien. Og Justyna Deszcz, Wroclaw, Polen, supplerer:

–We could prepare ourselves better, comment on each others materials and be more at ease during the seminar thanks to the prior preparations. It was very motivating.

Også professor Svend Erik Larsen udtrykker begejstring:

–Brugen af FirstClass har simpelthen været en megasucces, og det må absolut videreføres i fremtiden. Det har løftet det faglige niveau betydeligt at deltagerne fx har kunnet udlægge abstracts til hinanden på nettet og således har kunnet forberede sig bedre. Intranet-tiltaget må betragtes som et af Århus' væsentlige bidrag til disse kurser.

Historie for alle pengene

Hvordan arrangeres en konference med ministerbesøg, koncert og 660 deltagere fra hele Norden?

I august var Historisk Institut vært for en stor historiekonference med 660 deltagere fra hele Norden. Her var både velkomsttale af Margrethe Vestager, rundbordssamtaler med tidligere præsidenter og koncert med bandet Sorten Muld. Og konferencen forløb helt efter planen. Men hvordan lader det sig praktisk gøre at stable et arrangement af så store proportioner på benene?

–Det hele er faktisk gået bedre, end vi overhovedet kunne forvente. Men det holdt også hårdt.

Sådan siger Steffen Longfors. Han var konferencesekretær på Det 24. Nordiske Historikermøde, der løb af stablen den 9.-13. august på Aarhus Universitet, og stod for alle praktiske ting i forbindelse med arrangementet.

Konferencen er en tilbagevendende begivenhed, der siden 1905 har fundet sted cirka hvert fjerde år rundt omkring i Norden. I år var det Århus' tur. Steffen Longfors' opgave som konferencesekretær var at stå for hele arrangementet i nært samarbejde med institutleder Anders Bøgh fra Historisk Institut.

Det har været et omfattende job:

–Forberedelserne startede faktisk allerede tilbage i efteråret 1997. Jeg blev tilknyttet i foråret 1999 – det vil sige for over to år siden. Siden har jeg blandt andet stået for invitationer, fundraising, lokalereservationer, budgetlægning, hotelreservationer, hjemmeside og opretholdelsen af en deltagerdatabase. Og det har været noget af en opgave, siger Steffen Longfors.

Det sidste halve år var han været ansat på fuld tid, udelukkende for at stå for konferencen.

Ting tager tid

For Steffen Longfors har jobbet som medarrangør været givende. Selv om det til tider har været svært at forholde sig til:

–Det første stykke tid, i løbet af 1999, var det egentligt meget uvirkeligt. Det har jo været en meget langstrakt proces, og der skete ikke så meget. Først da der kom kød og blod på scenen, da folk begyndte at melde sig til, begyndte det at blive mere virkeligt. Samtidig var det

også dér, man for alvor blev nervøs. For kunne ambitionsniveauet nu holde? Ville de inviterede folk komme?

Siden gjorde Steffen Longfors sig den bitre erfaring at ting tager tid. Og at alting altid tager længere tid end man forestiller sig.

–Jeg havde til tider ingen fornemmelse for, hvor lang tid de forskellige ting tog. For eksempel tog det meget længere tid at vedligeholde korrespondancen med over 600 deltagere, end jeg nogensinde havde drømt om.

Stod for alt selv

Turistbureauet i Århus skulle nemlig oprindeligt have stået for hoteldelen, men de blev valgt fra, fordi de var for dyre – og det gjorde ifølge Steffen Longfors ikke arrangementet lettere at gennemføre.

–Vi var lidt på gyngende grund på et tidspunkt, fordi vi valgte at klare alt selv. Og det gjorde det samtidig heller ikke lettere, at det var svært at finde nogen som vi kunne indhente erfaringer fra om gennemførelse af et stort arrangement som dette.

Steffen Longfors er dog stadig tilfreds:

–Alt i alt gik det så godt, som det overhovedet kunne. Der har for eksempel ingen klager været fra deltagerne, og de stillede meget få spørgsmål. Det tolker vi som et godt tegn.

Masser af sponsorstøtte

Det 24. Nordiske Historikermøde var en stort anlagt konference. Derfor er der ingen tvivl om, at den har kostet en hel del at arrangere. Steffen Longfors vil ikke ud med det nøjagtige budget, men han afslører dog, at instituttet fik i alt 460.000 kr. ind fra diverse fonde og sponsorer.

–Hvordan gjorde I det?

–Vi fik fat i Kraks Legathåndbog og sendte en standardskrivelse ud til de fonde der så oplagte ud. Herefter viste det sig at hele to tredjedele faktisk gav positiv respons, så det var helt perfekt, siger Steffen Longfors.

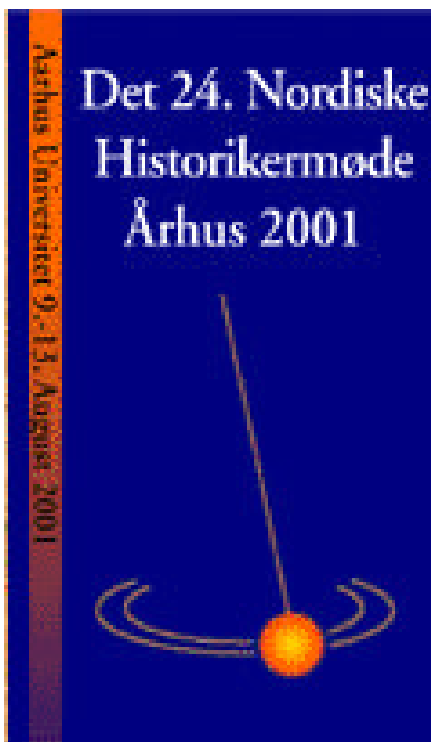
–Alt i alt gik det så godt, som det overhovedet kunne. Der har for eksempel ingen klager været fra deltagerne, og de stillede meget få spørgsmål. Det tolker vi som et godt tegn, fortæller konferencens praktiske koordinator, Steffen Longfors.

Bidragyderne var blandt andet A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Aarhus Universitets Forskningsfond og Statens Humanistiske Forskningsråd. Udover støtten fra diverse fonde fik konferencen også støtte fra tre kommercielle sponsorer – Nordea, Europcar og Århus Stiftstidende. Det tog dog en del længere tid end de ikke-kommercielle sponsorer.

Mest smertefrit gik det ifølge Steffen Longfors med Nordea:

–Her foregik det nærmest mundtligt. Virksomheden går stærkt ind for nordisk samarbejde, så de skød 50.000 kr. i projektet. Det var vi meget glade for.

Forsiden af konferenceprogrammet.

Hver krone vendt og drejet

Steffen Longfors lægger vægt på at budgettet på trods af de forskellige sponsoreres rundhændede hjælp stadig var meget snævert. Hver krone blev vendt og drejet. Derfor var det ham selv der stod for forskellige praktiske ting som måske ellers ville have været udliciteret. Konferencens hjemmeside, for eksempel.

–Det var mig der tilbage i 1999 oprettede hjemmesiden. Jeg havde taget nogle kurser i programmering, så det var jo oplagt at lave den selv. Siden viste det sig heldigvis, at hjemmesiden blev særdeles hyppigt brugt af vores deltagere og andre interesserede.

Samtidig var deltagergebyret kun på 650 kr. pr. person – et beløb, som deltagerne ud over konferencen også fik tre bøger og en taske for. Det gjorde heller ikke økonomien bedre, antyder Steffen Longfors.

Præsidenter og politikere velvillige

Ud over undervisningsminister Margrethe Vestager, som åbnede konferencen, deltog forskellige nuværende og tidligere politikere i konferencen.

De forhenværende præsidenter Vigdis Finnbogadottir og Martta Ahtisaari og de tidligere udenrigsministre Thorvald Stoltenberg og Uffe Ellemann-Jensen var således med til en rundbordssamtale på Århus Rådhus. Her talte de om nordisk samarbejde i det 21. århundrede.

–*Hvordan fik I så kendte og betydningsfulde personer til at komme til Århus?*

–Det var egentlig ikke så svært, mener Steffen Longfors.

–Til Margrethe Vestager skrev vi for eksempel et pænt brev som hun responderede på og indvilgede. Og til de tidligere ministre og præsidenter gjorde vi det samme - forelagde dem idéen og fik derefter deres accept. Konferencen er i det hele taget blevet mødt med velvilje overalt, slutter han.

–mk

Vestager positiv over for ny struktur

Undervisningsministeren omtalte sammenlægningen af mindre institutter som en berigelse for forskning og uddannelse

I sin velkomsttale til Det 24. Nordiske Historikermøde talte undervisningsminister Margrethe Vestager blandt andet om historiens betydning for samfundsudviklingen. Hun roste konferencens omfattende program og benævnte konferencen et "symbol på det nordiske fællesskab – på tværs af landegrænser og institutioner". Og så påpegede hun, at historie er for andet end historiebøgerne og har relevans for alle samfundsborgere.

Undervisningsministeren kom også ind på strukturdebatten på Det Humanistiske Fakultet på Aarhus Universitet. Hun roste den planlagte sammenlægning af nogle af institutterne på fakultetet og kaldte den en gevinst for det tværfaglige samarbejde.

Om Historisk Instituts sammenlægning med Indisk, Slavisk, Østasiatisk og Center for Europæiske Kulturstudier med Afdeling for Kønsforskning sagde hun desuden:

–Det vil føre til en berigelse af forskningen og uddannelserne. Jeg tror og håber også, at det er begyndelsen på en bevægelse, der vil gå mod andre dele af humaniora – både i Danmark og i Norden.

–mk

Konference om realisme

FORSKNING

Hal Foster taler på konference i Århus

Hovedtaleren, professor i moderne kunst Hal Foster (Princeton) åbner den todages konference, som forskningsprojektet *Realitet, realisme, det reelle i visuel optik* står for den 26. og 27. oktober i Århus.

Det er gratis at deltage, men tilmelding er påkrævet.

Yderligere oplysninger, se forskningsprojektets hjemmeside www.hum.au.dk/nordisk/realisme

Tilmelding:
Lone_sonderby@hotmail.com

Fra www.hum.au.dk/nordisk/realisme

Program

Conference schedule:
Reality, Realism, The Real.

Friday, October 26, 2001,
9:00-18:00

9:00 Welcome and introduction by **Bodil Marie Thomsen** (Project Head, Associate Professor, Aarhus University).

9:15 **Hal Foster** (Professor of Modern Art, Princeton University): *'Torn Screens'. The periodic fascination on the part of artists with tearing the 'screen' of art/culture to reveal the real, often projected as horrific, behind it.*

10:15 **Rune Gade** (Research Fellow in SHF-project, Copenhagen University): *Sex, Art, and Realism.*

11:00-11:30 **Coffee Break**

11:30 **Karl Erik Schøllhammer** (Associate Professor, Pontificia Universidade Católica de Rio de Janeiro): *From Neo-Concretism to an Art of the Supra-sensorial in Brazilian Visual Arts (1950s and now).*

12:30-13:30 **Lunch Break**

13:30 **John Erik Riley** (Author, critic and editor of *Vinduet*, Oslo): *The Unreal World: Using Fiction to Underscore Our Sense of the Real.*

14:30 **Britta Timm Knudsen** (Research Fellow in SHF-project, Aarhus University):

'Lets get Physical, Physical...': Grottesque Realist Strategies in Contemporary Fiction.

15:15 – 15:45 **Coffee Break**

15:45 **Peer E. Sørensen** (Professor of Nordic Literature and Language, Aarhus University):

The Controversy between 'Realism' and 'Modernism' critically reviewed by Herman Bang (via Maupassant).

16:45 **Karin Petersen** (Research Fellow in SHF-project, Aarhus University): *Jazz & Diary – Biographical Authenticity in New-realistic Jazz & Poetry.*

17:30: **Final Remarks**

Saturday, October 27, 2001,
9:00-17:00

9:00 Welcome to the second day of the conference by **Bodil Marie Thomsen** (Project Head, Associate Professor, Aarhus University).

9:15 **Winfried Fluck** (Professor of American Culture, Freie Universität, Berlin):

Transformations of the Third Meaning: New Forms of Realism and the Changing Function of Aesthetic Experience.

10:15 **Anne Jerslev** (Associate Professor in SHF-project, Copenhagen University):

'Magnolia' and Hysterical Realism.

11:00 – 11:30 **Coffee Break**

11:30 **Bodil Marie Thomsen** (Project Head, Associate Professor, Aarhus University):

Different kinds of 'realism'. The avant-gardism of Jean-Luc Godard as related to the imprints of televised images – and – the 1990s style of Lars von Trier as related to the imprints of digital images.

12:15 – 13:15 **Lunch Break**

13:15 **Steven Jacobs** (Research Fellow, Ghent Urban Studies Team (GUST), Ghent University): *Representing and Simulating the Contemporary Urban Condition.*

14:15 – 14:45 **Coffee Break**

14:45 **John Roberts** (Senior Research Fellow in Fine Arts, University of Wolverhampton):

Realism, Photography and the Production of Social Space.

15:45 **Mette Sandbye** (Assistant Professor in SHF-project, Copenhagen University):

Photographic Realism as Avant-Garde Practice: using the Snapshot to unite Representation and the Life World.

16:30: **Concluding Remarks.**

Dansk forskning om Vitus Bering udgives i Moskva

.....
Pressemeddelelse fra Slavisk Institut
.....

To medarbejdere ved Slavisk Institut på Aarhus Universitet, Natasha Okhotina Lind og Peter Ulf Møller, har netop udsendt et stort videnskabeligt værk i Moskva hos forlaget "Pamjatniki istoritjeskoj mysli", der specialiserer sig i at udgive historiske værker.

Det drejer sig om en publikation af 215 dokumenter fra overvejende russiske arkiver til belysning af den store opdagelsesrejse, som danskeren Vitus Bering, kaptajnkommandør i russisk tjeneste, foretog fra 1733 til sin død i 1741. Bogen hedder *Den Anden Kamtjatka-ekspedition. Dokumenter fra årene 1730-1733* og er på 640 sider. Dokumenterne er publiceret på originalsproget, for de flestes vedkommende russisk sådan som det blev skrevet i første halvdel af 1700-tallet, med indledning og kommentarer på moderne russisk. Enkelte dokumenter er dog på tysk, dansk eller hollandsk. Disse offentliggøres både på originalsproget og i moderne russisk oversættelse.

Publikationen bygger på en systematisk eftersøgning i russiske arkiver, foretaget af udgiverne i årene 1996-1999 med støtte fra Carlsbergfondet. Det store affotograferede materiale befinder sig nu i Slavisk Instituts såkaldte Bering-arkiv. Nye publikationer baseret på dette materiale er under forberedelse. På dansk har Natasha Okhotina Lind og Peter Ulf Møller tidligere udgivet *Kommandøren og konen. Arkivfund om danske deltagere i Vitus Berings ekspeditioner*, Gyldendal 1997.

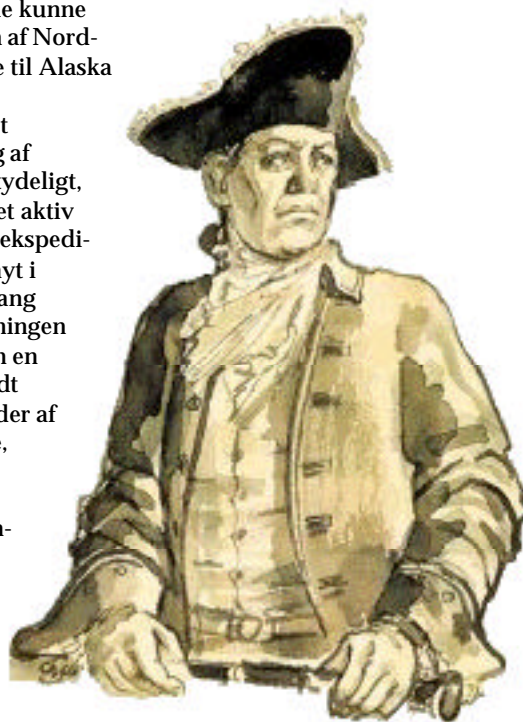
Den nyudkomne bog skal belyse beslutningsprocessen og forberedelserne til den store ekspedition, som er seriøs kandidat til titlen som den første egentlige videnskabelige ekspedition, udrustet for statens regning og bemandet med bl.a. et hold af videnskabsmænd og kunstnere. Såvel Kaptajn Cooks rejser som vor egen Carsten Niebuhrs færd til det lykkelige Arabien foregik flere årtier senere. Desuden var Berings ekspedition formentlig den største videnskabelige ekspedition, noget land foretog i det 18. århundrede, målt i både antal deltagere og investerede pengemidler. Noget af det, der gjorde ekspeditionen så kostbar og mandskabskrævende, var, at Bering og hans mænd selv skulle bygge deres skibe på Sibiriens floder eller på den

øde Stillehavskyst, før de kunne begynde eftersøgningen af Nordøstpasset og søvejene til Alaska og til Japan.

Fra et dansk synspunkt rummer bogen flere ting af særlig interesse. Det er tydeligt, at Bering spiller en meget aktiv rolle i udførelsen af ekspeditionens mål, hvilket er nyt i forskningen. Der er en lang tradition i historieskrivningen for at skildre Bering som en pligttopfyldende, men lidt passiv og uengageret leder af det vældige foretagende, som var udtænkt og planlagt af andre. De offentliggjorte dokumenter viser, at planlægningen tog udgangspunkt i en udførlig rapport, som Bering afleverede til det russiske Senat omkring nytår 1731.

Ekspeditionen havde ikke blot videnskabelige mål, men også klare politiske perspektiver. Den skulle forberede en russisk kolonisering af øerne i det nordlige Stillehav og af den nordamerikanske kyst. Bering og hans kaptajner var udrustet med et dobbelt sæt instrukser: de gældende og de falske. De falske skulle fremvises, hvis skibene traf repræsentanter for andre europæiske magter i området. Men faktisk foretog Bering et mindre brud på det hemmelighedskræmmeri, som ekspeditionerne var omgivet med: Kort før afrejsen i 1733 forærede han den hollandske ambassadør i Skt. Petersborg et glimrende kort over Sibirien, baseret på hans forrige ekspedition (1725-1730). Udgiverne har fundet den hollandske ambassadørs hemmelige rapport om episoden i Rigsarkivet i Haag.

Tre af dokumenterne er på dansk og udgør de eneste bevarede dokumenter på dansk fra Berings hånd. Det mest interessante og samtidig mest rørende af dem er hans brev til mosteren i Horsens. "Omskjøndt jeg hos Kære Moster er kommen udi Glem-bogen, har jeg dog ey forglempt dennem", begynder søfareren sit brev - og fortsætter med en levende beretning om sine oplevelser i det yderste Sibirien. De tre danske breve har været offentliggjort før, men det er lykkedes udgiverne at tidsfæste brevet til mosteren med større præcision end tidligere. Via

Vitus Bering er et af de få mennesker der er født i Danmark og som har sat sig varige spor på verdenskortet. To forskere fra Slavisk har været i de russiske arkiver og udsendt en bog om Den Anden Kamtjatka-ekspedition.

Tegning en af Vitus Bering er gengivet fra Horsens Museums temaside om Vitus Bering (www.vitusbering.horsens.dk/.) Gengivet med tilladelse fra Horsens Museum.

den russiske oversættelse i den netop udkomne bog bliver Berings danske breve nu også tilgængelige for den internationale forskning.

Bogens russisk titel: Vtoraja kamtjatskaja ekspeditsija. Dokumenty 1730-1733. Tjast 1. Morskije otrjady. Moskva: Pamjatniki istoritjeskoj mysli 2001.

Kulturstudier kun på web

Store fordele for AU-tidsskrift ved kun at udkomme på nettet

Tidsskriftet *Kontur* fra Center for Europæiske Kulturstudier med Afdeling for Kønsforskning udkommer nu kun som web-tidsskrift. Fordelene opvejer klart ulemperne, mener redaktionssekretæren

–Vi kan ramme mange flere mennesker via internettet, end vi kan med et trykt tidsskrift. Og det er derfor, vi gør det.

Sådan siger Janne Lauritzen. Hun er redaktionssekretær på *Kontur* der fra og med juli-nummeret kun udkommer på nettet.

–Når bladet ikke er længere væk end den nærmeste computer, når det meget bredere ud. Samtidig er der også de klare fordele at et web-tidsskrift i modsætning til et trykt blad hverken har omkostninger til trykning eller distribution, siger Janne Lauritzen.

De eneste omkostninger til omlægningen af bladet fra trykt publikation til web-tidsskrift har faktisk været den engangsudgift, der har været til etablering af hjemmesiden – en udgift, som Aarhus Universitets Forskningsfond via støtte var med til at dække.

Succes

Redaktionssekretæren mener at den nye udgivelsesform er en stor gevinst for bladet, og hun fornemmer da også allerede at det tegner til at blive en succes:

–Vi er meget tilfredse. Gennem ferien har mange været inde og kigge på hjemmesiden, og vi har allerede over 100 tilmeldte på vores mailingliste. Selvom det er svært at finde et passende sammenligningsgrundlag, mener vi altså at *Kontur* som web-tidsskrift har en chance.

Janne Lauritzen finder dog at den nye udgivelsesform også har ulemper:

–Man kan ikke stille det ind i reolen, som man kan med andre tidsskrifter. Og det er da også sjovere med et smukt omslag på et blad – der er jeg nok også lidt konservativ. Men samtidig må jeg altså indrømme at de praktiske fordele er overvejende. For eksempel at man kan printe en artikel ud i stedet for at købe et helt blad.

Konservative redaktioner

Hun mener samtidig at lige præcis konservatismen er en grund til at så få andre tidsskrifter af samme karakter er på nettet.

–Men jeg tror også at de med tiden

også vil følge med og gå på nettet – og altså ikke bare med henblik på salg af blade via web, afslutter Janne Lauritzen.

Kontur er en udløber af det tidligere *Cekvina-Nyt* og udgives af Center for Europæiske Kulturstudier med Afdeling for Kønsforskning. Tidsskriftets mål er ifølge profilen på hjemmesiden at "lade forskellige fagområder inden for kulturstudier gå i dialog med hinanden.

Hvert nummer behandler et overordnet tema, som forskere med forskellig faglig baggrund forholder sig til. Herved er der skabt grundlag for at aftegne „konturer“ af specifikke, kulturelle fænomener på baggrund af skiftende temavalg og af den karakteristiske tværfaglighed ved kulturstudier som fagområde.”

Temaet i næste nummer, der formentlig kommer til november, bliver „Korrespondancer“. Bladet vil blandt andet byde på en artikel om brevromanen og den kulturelle diskussion om brevform og breve.

–mk

–Når bladet ikke er længere væk end den nærmeste computer, når det meget bredere ud. Samtidig er der også de klare fordele at et web-tidsskrift i modsætning til et trykt blad hverken har omkostninger til trykning eller distribution, siger redaktionssekretær Janne Lauritzen.

KONTUR
Tidsskrift for Kulturstudier

Kontur kan findes på adressen
www.hum.au.dk/cek/kontur/

Det er gratis at læse og downloade bladet.

Der er udkommet tre numre af *Kontur*. De to første findes på tryk og på web. Det nyeste nummer ligger kun på nettet.

Universitetsforlaget vil udgive på nettet

Aarhus Universitetsforlag vil publicere disputater og ph.d.-afhandlinger på web – helt gratis for brugeren

Aviser, bøger og tidsskrifter på nettet. Der er ingen tvivl om at publikationer som kun kommer i trykt form er på retræte. Således også for udgivelserne fra Aarhus Universitetsforlag. Her begynder man i løbet af de næste år at lægge doktordisputater og ph.d.-afhandlinger ud på nettet. Herefter kan de hentes ned uden udgifter for brugeren.

–Det er vigtigt, at universitetets forskning gøres synlig for omverdenen. Og en oplagt måde at synliggøre forskningen på er at gøre det via nettet. Derfor har vi valgt at lægge forskningsresultater i form af disputater og ph.d.-afhandlinger ud på vores hjemmeside i løbet af de næste år.

Sådan siger Claes Hvidbak, der er direktør på Aarhus Universitetsforlag. Forlaget udgiver i dag 4-5 disputater om året – primært fra humaniora og teologi – og et mindre antal ph.d.-afhandlinger. De vil via publicering på nettet nå meget længere ud til interesse-rede, mener Claes Hvidbak:

–Samtidig vil vi for ph.d.-afhandlingernes vedkommende også udgive mange flere, end vi gør nu. Vi publicerer normalt kun redigerede versioner, men på nettet vil vi lægge samtlige indleverede afhandlinger. Derfor vil det være et stort plus for synligheden af universitetets forskning.

God markedsføring

Både disputaterne og afhandlingerne bliver selvfølgelig kun lagt ud, hvis forfatterne har givet deres tilladelse til det.

–Men vi tror nu ikke, at det bliver et problem. Det er sjældent, at forfatterne tjener specielt mange penge på vores udgivelser, og derfor er der reelt tale om en stor service over for universitetets ansatte. Samtidig viser erfaringer fra USA, at det faktisk er utrolig god markedsføring for en bog, at den lægges ud på nettet. Det lyder selvmodsigende, men sådan er det faktisk, anfører Claes Hvidbak.

Senere vil Aarhus Universitetsforlag desuden også lægge almindelige bøger ud på nettet:

–Det er planen at udbygge forlagets hjemmeside, så der under de enkelte bøger vil ligge smagsprøver i form af brudstykker fra teksten. Samtidig arbejder vi også på at lægge alminde-

–Erfaringer fra USA viser at det faktisk er utrolig god markedsføring for en bog, at den lægges ud på nettet, fortæller forlagsdirektør Claes Hvidbak. Nu vil universitetsforlaget også til at udgive bøger på internettet.

lige bøger ud i hel form, siger Claes Hvidbak.

Vil ikke tabe på det

At lægge almindelige bøger ud er dog mere kompliceret end som så, antyder Claes Hvidbak:

–Så kommer der nemlig også betaling ind i billedet. Selvom vi ikke som universitetsforlag har som primær opgave at tjene penge, vil vi nemlig heller ikke tabe på det. Og så er vi nødt til at opkræve en form for betaling for at downloade bogen – og det er ikke helt enkelt, hvis det skal fungere tilfredsstillende.

Rent praktisk vil publikationerne i øvrigt komme til at ligge i pdf-format. Det vil sige i et format, der uden videre kan printes ud eller læses på skærmen.

–Pdf-formatet har desuden den fordel, at man uden videre kan springe frem og tilbage i teksten eller uden problemer printe et enkelt kapitel ud, hvis det er det, man vil, afslutter Claes Hvidbak.

Aarhus Universitetsforlag har eksisteret siden 1985 og har som opgave at formidle forskning fra Aarhus Universitet. Forlaget får driftstilskud fra universitetet og udgiver i dag 40-45 bøger årligt.

–mk

Aarhus Universitetsforlag kan findes på www.unipress.dk

Mere forskning på nettet

Fakultetet vil have e-udgivelser sat i system

Flere forskere og fag udgiver i dag selv egne publikationer eller tidsskrifter på nettet. Der er forskellige procedurer og måder at gøre det på. Nu er fakultetets IKT-referencegruppe i færd med se på hvordan forskningspublicering via nettet kan systematiseres og gøres enkelt.

Målet er at sikre en nem publicering via nettet, som både sikrer den merit værket fortjener, og samtidig sikrer at værket bliver bevaret for eftertiden til videnskabelig reference.

Forskningspubliceringen på nettet er en del af fakultetets bidrag til universitetets udviklingskontrakt.

Eksempler på forskning på nettet på

Det Humanistiske Fakultet:

Tidsskrifter på web:

www.hum.au.dk/fak/forskning/tidsskrifter.htm

Særlige forskningsprojekter:

www.hum.au.dk/fak/forskningsprojekter.htm